Sotkamon elinvoimaohjelma

Koottu luonnos: tavoitteet, toimenpiteet, mittarit ja vastuutahot

Strategian kärki	Tavoite	Toimenpiteet	Mittari / tavoitetaso	Vastuutaho
1.1 Teemme Sotkamosta halutuimman paikan asua, yrittää, työskennellä ja lomailla. Vetovoimamme perustuu luontoon, turvallisuuteen ja elämänlaatuun.	**Työikäisen väestön, osaajien ja lapsiperheiden määrä kasvaa alueella.**	Tehdään yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa rekrytointi- ja näkyvyystoimia, joilla vahvistetaan Sotkamon tunnettuutta työ- ja asuinpaikkana sekä edistetään osaajien, yrittäjien ja uusien asukkaiden sijoittumista Sotkamoon.	Työikäisten määrä 5 229 (2025) → 5 500 (2029). Nettomuutto +70 (2025) → kasvaa vuoteen 2029.	Kunta, Snowpolis Oy / Business Sotkamo
1.1	**Matkailu ja tapahtumat vahvistavat Sotkamon veto- ja pitovoimaa.**	Edistetään merkittäviä tapahtumia, matkailua ja niiden aluetaloudellisia vaikutuksia.	Välitön matkailutulo 89,1 milj. € v. 2025 → kasvaa vuoteen 2029 mennessä 100 milj. euroon	Kunta, VMK, Sotkamon yritykset, kolmas sektori
1.2 Johdamme kuntataloutta määrätietoisesti sen vakauttamiseksi ja tulevaisuuteen varautumiseksi.	**Vahvistamme kuntatalouden kestävyyttä lisäämällä työpaikkoja, investointeja ja yritystoimintaa.**	Edistetään aloittavien yritysten toimintaedellytyksiä ja uusien työpaikkojen syntymistä. Edistetään yritysten sijoittumista Sotkamoon ja vahvistetaan alueella toimivien yritysten kasvun edellytyksiä.	Yritysten liikevaihto → 1,5 mrd. € (2029). Työpaikkoja 4 730 (2025) → nettokasvu 30/vuosi. Ansioverotulo 18,2 milj. € → 21 milj. € (2029). Yhteisöverotulo 2,6 milj. € → kasvu 5 %/vuosi.	Kunta, Snowpolis Oy / Business Sotkamo, alueen yritykset
1.2	**Kunnan veropohja vahvistuu ja verotus säilyy kilpailukykyisenä.**	Vahvistetaan veropohjaa kasvavan yritystoiminnan, lisääntyvien työpaikkojen ja uusien asukkaiden kautta. Huolehditaan kunnan tuloveroprosentin kilpailukykyisyydestä.	Kunnan tuloveroprosentti → säilyy kilpailukykyisenä suhteessa verrokkikuntiin. Sotkamo on maan keveimmin verottavien kuntien parhaassa kolmanneksessa.	Kunta
1.2	**Yritysten rahoitusmahdollisuudet vahvistuvat.**	Kunnalla on strateginen sijoitus- ja investointivalmius perustaa pääomarahasto vuonna 2031 tukemaan yritysten käynnistymistä, kasvua ja investointeja.	Pääomarahastoselvitystyö on tehty. Rahaston koko 10 milj. € (2031)	Kunta, Snowpolis Oy
1.2	**Kunnan lainakanta pienenee**	Tarkalla taloudella ja järkevillä, kauas kantavilla ratkaisuilla saadaan aikaan se, että kunnan lainakanta (97,5 milj. € vuonna 2025) pienenee huomattavasti seuraavan 10 vuoden aikana	Kunnan lainakanta on enintään 85 milj. € (2030) → 50 milj. € (2035)	Kunta
1.3 Kehitämme ja vahvistamme Sotkamon elinvoimaa tukemalla yrittäjyyttä yksinyrittäjistä kasvuyrityksiin.	**Yritysten toimintaedellytykset, kasvu ja uudistuminen vahvistuvat.**	Kehitetään Business Sotkamo -yrityspalvelukokonaisuutta. Tehdään aktiivista yritysyhteistyötä ja yrityskäyntejä sekä edistetään yritysten perustamista, kasvua, omistajanvaihdoksia, verkostoitumista ja uudistumista.	Uusia yrityksiä 51 (2025) → vuosittainen määrä kasvaa tasaisesti. Yritystapaamiset ja -käynnit → määrä/vuosi.	Kunta, konserniyhtiöt, VMK
1.3	**Sotkamoon syntyy uusia suuren kokoluokan investointeja ja yritystoimintaa.**	Edistetään datakeskusinvestointeja ja muiden merkittävien yritysten sijoittumista Sotkamoon. Kehitetään Nivun teollisuusaluetta ja erityisesti energia- ja liikenneinfra-alan yritysten sijoittumisalueena. Kehitetään kaivos- ja mineraalipuiston edistymistä. Varmistetaan teollisuuskäyttöön tarkoitetun kaavoituksen riittävyys.	Sotkamoon sijoittuneet uudet yritykset sekä kunnan myötävaikutuksella käynnistyneet merkittävät investoinnit → määrä ja € ohjelmakaudella.	Kunta, Snowpolis Oy / Business Sotkamo, Sotkan Voima, Sotkamon Energia

Strategian kärki	Tavoite	Toimenpiteet	Mittari / tavoitetaso	Vastuutaho
1.3	**Yritysten yhteistyö, verkostoituminen ja osaamisen kehittäminen vahvistuvat.**	Kehitetään Business Sotkamo -kokonaisuuteen kuuluvaa yritysten yhteistä toimitilaa yritysten verkostoitumisen ja yhteistyön ympäristöksi. Tilaa hyödynnetään myös työelämälähtöisenä oppimisympäristönä sekä yritysten, oppilaitosten ja työnhakijoiden kohtaamispaikkana.	2026: yritysten yhteinen toimitila käytössä → 2029: toiminta vakiintunut.	Snowpolis Oy, Kunta Oppia ja työtä -hanke
1.4 Vahvistamme keskeisten elinkeinojen: matkailun, malmien, maa- ja metsätalouden, liikunnan ja urheilun sekä elintarviketuotannon ekosysteemejä.	**Vahvistetaan alueen elinvoimaa yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa. Keskeisten elinkeinojen toimintaedellytykset, uudistuminen ja muutoskestävyys vahvistuvat.**	Edistetään keskeisten toimialojen yhteistyötä, uudistumista, TKI-toimintaa ja ennakointia sekä varaudutaan rakennemuutoksiin. Tuetaan yritysten ja maatilayritysten osaamista ja kehittymistä Etenijä-yrityspalvelusetelillä ja Aktiivitilan palvelusetelillä.	Sotkamon ennakointimalli → valmis. ÄRM-suunnitelma → valmis. Etenijä- ja Aktiivitilan palvelusetelien käyttö → seurataan vuosittain.	Kunta, Snowpolis Oy, VMK, Oppia ja työtä -hanke
1.5 Lisäämme Sotkamon vetovoimaa kansallisesti ja kansainvälisesti tunnettuna ympärivuotisena matkailualueena.	**Vuokatin asema ympärivuotisena kansallisena ja kansainvälisenä matkailukohteena vahvistuu.**	Kehitetään Vuokatti-brändiä, matkailumarkkinointia, kansainvälistä matkailua ja invest-in-toimintaa. Kehitetään edelleen VMK:n toimintaa alueorganisaationa. Tehdään matkailuyhteistyötä yli kuntarajojen ja toteutetaan maakunnallisia matkailun yhteishankkeita.	Tavoitteena 800 000 yöpymistä vuositasolla v. 2029. VMK:n toiminnassa mukana olevien kuntien ja kaupunkien määrä → kasvaa.	VMK, kunta, yritykset
1.5	**Vuokatin rinnealueen investoinnit vahvistavat matkailun kasvua.**	Toteutetaan Vuokatti 2040 Masterplania ja mahdollistetaan matkailu-, majoitus-, liikunta- ja palveluinvestointeja.	Käynnistyneet investoinnit → vähintään 20 milj. € vuoteen 2029 ja 50 milj. € vuoteen 2033.	Kunta, VMK, yritykset
1.6 Mahdollistamme alueen elinvoimaa edistäviä kaava-, infra-, asumis- ja toimitilaratkaisuja sekä kylillä asumista uusilla malleilla.	**Kaavoitus ja maapolitiikka mahdollistavat väestönkasvun ja investoinnit.**	Jatketaan hyvää maapolitiikkaa. Varmistetaan riittävä asunto-, yritys- ja investointitonttien tarjonta. Edistetään Vuokatin kaavoitettujen kerrostalotonttien rakentumista. Edistetään asumiskokeilujen mahdollisuuksia. Varmistetaan sujuva rakentaminen kaava-alueella ja sen ulkopuolella.	Vuokatin kerrostaloinvestoinnit → 20 milj. € vuoteen 2029 → 50 milj. € vuoteen 2033.	Kunta, yhdistykset, yritykset, yksityiset toimijat
1.6	**Kylien elinvoima ja asumisen edellytykset vahvistuvat.**	Tuetaan kylien kehittämistä ja varmistetaan alimman tieverkon toimivuus sekä toimivat tietoliikenneyhteydet. Kunta tekee päätökset yksityisteiden avustamisen mallista.	Kunnan takaaman valokuituverkon rakentaminen vuoteen 2029 mennessä. Toimiva yksityistieavustusmalli käyttöön otettu vuoteen 2027 mennessä.	Kunta
1.7 Vahvistamme ja edistämme yhteistyötä ammattioppilaitosten, korkeakoulujen, yliopistojen ja yritysten kanssa. Rakennamme monipuolisia kumppanuuksia ja luomme uusia koulutuspolkuja.	**Osaavan työvoiman saatavuus ja alueen tarpeisiin vastaavat koulutus- ja osaamispolut vahvistuvat.**	Tehdään oppilaitos- ja yritysyhteistyötä sekä kehitetään työelämälähtöisiä koulutus- ja osaamisratkaisuja, kuten työpaikalla tapahtuvaa oppimista, oppisopimuksia, tutkinnon osia ja pieniä osaamiskokonaisuuksia. Hyödynnetään yritysten yhteistä toimitilaa työelämälähtöisenä oppimisympäristönä. Kehitetään yliopisto- ja ammattikorkeakoulujen kanssa tehtävää yhteistyötä.	Oppia ja työtä -hankkeen avulla syntyy pysyvä toimintamalli, jossa kunta ja oppilaitokset järjestävät koulutusta yhteistyössä työnantajien kanssa. Alueen vetovoima ja pitovoima kasvavat, kun opiskelumahdollisuudet ja työpaikat yhdistyvät. Hankkeen määrälliset ja laadullisten tavoitteiden toteutuminen hankesuunnitelman mukaisesti vuoteen 2029 mennessä. Tehdään selvitys yliopistojen aloituspaikkojen määrän lisäämisen mahdollisuudesta.	Kunta / Oppia ja työtä -hanke, oppilaitokset, yritykset

Strategian kärki	Tavoite	Toimenpiteet	Mittari / tavoitetaso	Vastuutaho
1.7. Nuorten yrittäjyys- ja työelämäpolut	**Vahvistetaan nuorten kiinnittymistä Sotkamoon ja luodaan varhaisia työelämäyhteyksiä.**	Rakennetaan peruskoululaisille ja toisen asteen opiskelijoille yrittäjyyspolku yhteistyössä yritysten kanssa. Hyödynnetään kesätyöseteleitä	Nuorten yrityskokeilujen määrä kasvaa vuosittain. Kannustetaan käyttämään kesätyöseteleitä ja muita tukimuotoja oman yrityksen perustamiseen. Kesätyöseteleiden käyttöaste yli 95 %.	Kunta, Snowpolis Oy, oppilaitokset, yrittäjäjärjestöt
1.8 Edistämme luonnon monimuotoisuutta. Suosimme uusiutuvaan energiaan perustuvia energiamuotoja ja hiiltä sitovia ratkaisuja.	**Energiantuotanto kasvaa ja sähköinfra mahdollistaa uudet investoinnit.**	Edistetään biokaasu-, aurinko-, bioenergia- ja muita uusiutuvan energian investointeja sekä energian tuotannon sähköistämistä. Edistetään Sotkamon ja Vuokatin sähköasemien kapasiteetin kasvattamista. Viedään suunnitelmatasolla valmiiksi uusiutuvaa energiaa (biokaasu ja aurinkovoima) koskeva suunnitelma vuoden 2029 loppuun mennessä.	Sotkamon ja Vuokatin sähköasemien teho → kaksinkertaistuu vuoteen 2029. Kunnan myötävaikutuksella käynnistyneet energiainvestoinnit → määrä (2) ohjelmakaudella.	Kunta, energiayhtiöt, yritykset
1.8	**Kantaverkon kapasiteetti mahdollistaa tulevat teollisuus- ja energiainvestoinnit.**	Tehdään edunvalvontaa uuden Vaara-kantaverkkolinjan toteuttamiseksi.	Vaara-linja → toteutettu vuoteen 2036 mennessä.	Kunta, Fingrid
1.9 Vahvistamme omavaraisuutta energian- ja ruoantuotannossa.	**Paikallinen ruoantuotanto, jalostus ja huoltovarmuus vahvistuvat.**	Edistetään paikallista ruoantuotantoa, elintarvikkeiden jalostusta sekä bio- ja sivuvirtojen hyödyntämistä.	Kunnassa käynnistyneet kehittämishankkeet ja investoinnit → määrä ohjelmakaudella 5–10.	Kunta, yritykset
1.10 Sitoudumme Kainuun maakuntaohjelmaan. Teemme palveluiden järjestämisessä yhteistyötä yli kuntarajojen.	**Sotkamon ja Kainuun yhteiset strategiset tavoitteet etenevät vaikuttavalla edunvalvonnalla.**	Tehdään Kainuun kuntien, Kainuun liiton ja muiden toimijoiden kanssa yhteistä edunvalvontaa. Vaikutetaan erityisesti saavutettavuuteen, liikenne- ja energiainfraan, investointeihin, osaavan työvoiman saatavuuteen sekä valtion rahoitukseen ja aluekehittämisen resursseihin.	Tehdään listaus keskeisistä edunvalvontatavoitteista päättäjien ja viranhaltijoiden käyttöön eteneminen arvioidaan vuosittain.	Kunta, Kainuun liitto, Kainuun kunnat
2.9 Edistämme kaikenikäisten fyysistä, henkistä ja sosiaalista hyvinvointia pitkäjänteisellä ja ennaltaehkäisevällä työllä hyvinvointialueen, kolmannen ja neljännen sektorin sekä asukkaiden kanssa.	**Taataan yhdenvertaiset ja tasa-arvoiset palvelut kaikille työnhakija-asiakkaille molemmilla kansalliskielillä ja nostetaan matalan työllisyysasteen asiakasryhmien työllisyyttä.**	Huolehditaan palvelujen yhdenvertaisesta saatavuudesta. Tehdään yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa työkyvyn tuen järjestämiseksi sekä oppilaitosten, työnantajien ja muiden toimijoiden kanssa, jotta enemmän tukea tarvitsevilla on mahdollisuuksia koulutukseen ja työelämään Sotkamossa.	Tavoitetaso 2029: Työkyvyn tuen palvelupolku hyvinvointialueen kanssa toimii. Enemmän tukea tarvitsevien koulutus- ja työelämämahdollisuuksia edistetään osana oppilaitos- ja työnantajayhteistyötä.	Työllisyys- ja kotoutumispalvelut, hyvinvointialue, oppilaitokset, yritykset, kunnan toimialat
2.9	**Tuetaan työnhakijan nopeaa työllistymistä vaikuttavilla ja etuusmenoja vähentävillä palveluilla sekä ammatillista, alueellista ja kansainvälistä liikkuvuutta työvoimapula-aloille.**	Kehitetään palveluprosesseja ja työnantajayhteistyötä. Hyödynnetään kuntalisää ja kehitetään tarpeisiin vastaavia paikallisia työllistämisen tukimuotoja. Edistetään työvoiman liikkuvuutta ja osaavan työvoiman saatavuutta yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa.	Työttömyysaste alle 6 % (7,3 %) ja kuntavertailussa 20 parhaan joukkoon (24). Pitkäaikaistyöttömät <45 (55), nuorisotyöttömät <25 (35), ulkomaalaiset työttömät <15 (27). Työttömyysetuusmaksut -5 %/v (670 000 €). Kuntalisällä työllistyneiden määrä kasvaa vuoden 2025 tasosta. Paikalliset työllistämisen tukimuodot käytössä. Asiakastyytyväisyys ≥4/5 (3,8).	Työllisyys- ja kotoutumispalvelut

Strategian kärki	Tavoite	Toimenpiteet	Mittari / tavoitetaso	Vastuutaho
2.9	**Työllistymistä edistävät palvelut vastaavat lainsäädännön ja palvelurakenteen muutoksiin.**	Varaudutaan kuntouttavaa työtoimintaa koskeviin muutoksiin ja kehitetään tarvittaessa korvaavia matalan kynnyksen työllistymistä edistäviä palveluja yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden kanssa. Kunta toimii esimerkkinä tarjoamalla omissa palveluissaan työkokeilu-, työssäoppimis-, oppisopimus- ja muita työllistymistä edistäviä paikkoja.	Tarvittava uusi toimintamalli käytössä lainsäädännön muuttuessa. Kunnan tarjoamien työllistymistä edistävien paikkojen määrä kasvaa ohjelmakaudella.	Työllisyyspalvelut, kunnan toimialat, hyvinvointialue
3.4 Käytämme digitaalisia ratkaisuja, jotka vahvistavat sujuvaa arkea ja toimintaa. Hyödynnämme teknologiaa ja tekoälyä vastuullisesti palveluissa ja päätöksenteossa. Lisäämme edellytyksiä paikkariippumattomaan työskentelyyn.	**Paikkariippumaton työ ja yritystoiminta vahvistuvat.**	Kehitetään paikkariippumattoman työn mahdollisuuksia ja hyödynnetään kunnan toimitiloja ja toimintaympäristöjä.	Kunnan yritys- ja työskentelytilojen käyttö → seurataan vuosittain. Muodostetaan ajantasainen, päivitettävä lista julkisten ja yksityisten toimijoiden käytettävissä olevista tiloista.	Kunta, Snowpolis Oy
3.5 Teemme yhteistyötä ja edunvalvontaa liikenneyhteyksien varmistamiseksi ja kehittämiseksi.	**Raideliikenne ja Sotkamon saavutettavuus paranevat.**	Edistetään Vuokatti–Kontiomäki-radan sähköistämistä ja henkilöjunaliikenteen käynnistymistä Kontiomäen kautta.	Vuokatti–Kontiomäki sähköistetty vuoteen 2028 mennessä. Henkilöliikenne käynnistyy 2030.	Kunta, Kainuun liitto, valtio
3.5	**Vuokatti–Nurmes-ratayhteys palvelee tulevaisuudessa matkailua ja elinkeinoelämää.**	Tehdään edunvalvontaa Vuokatti–Nurmes-rataosuuden sähköistämisen suunnittelun edistämiseksi.	Karjalan radan kehittäminen hallitusohjelman kirjauksissa.	Kunta, maakunnat, valtio
3.5	**Kansalliset ja kansainväliset liikenneyhteydet tukevat matkailua ja elinkeinoelämää.**	Edistetään lento- ja raideliikenteen saavutettavuutta, kansainvälisiä reitti- ja lomalentoja, Lakeland-yhteistyötä ja matkaketjuja. Varmistetaan Kajaani–Helsinki-lentojen jatkuminen.	Kunnan/VMK:n edistämät uudet tai jatkuvat kansainväliset yhteydet ja matkaketjut → seurataan vuosittain.	Kunta, VMK, Kainuun liitto, Kainuun kunnat